

RADOVI SLAVOMIRA DRINKOVIĆA U KONTEKSTU HIGH-TOUCH DIZAJNA

SANDRA KRIŽIĆ ROBAN

Novi dizajn jednako kao i novo shvaćanje njegova materijalizma postali su sinonimi maštovite upotrebe najrazličitijih vrsta materijala u kojima se stvara. Ispočetka bojažljiva upotreba oblika arhitektonske provenijencije popraćena je agresivnim i potpuno neočekivanim kombinacijama sirovina, koje u zajedništvu donose upotrebnom predmetu jedinstvenost dopunjenu ljudskim dodirom. Time se nastoji skrenuti pažnja na emocionalne naglaske koje dizajn usmjeruje sve bliže "lijepim umjetnostima". Povijest oblikovanja u 20. stoljeću poznaje neprestane izmjene od minimalističkih pristupa do svojevrsnih pretjerivanja na razmeđu kojih danas nalazimo tzv. *high-touch dizajn*. Kod njega su ekspresivnost i netradicionalni elementi usklađeni, a različitost oblika pretpostavka je stilističke slobode.

Dizajn se danas koristi iskustvima nataloženim kroz povijest, postajući reflektivnim procesom koji se ne zadovoljava pukom funkcijom. Znanje, iskustvo i nadasve emocije temelji su novog oblikovanja. Duh vremena i mjesta, koje smo nalazili u pojedinim stilovima posljednjih desetljeća, sada u prvi plan postavljaju komunikaciju te razmjenu iskustava, osjećaja i težnji. Savršenost izrade, dosjetka ili pak luksuzna dotjeranost pojedinih predmeta nisu dovoljni novoj osjećajnosti - ekspresivnost svakoga pojedinog komada jednako je postala važna. Različitost materijala uvjetovana je ne više izrazom tehnoloških dostignuća, već maštovitošću predmeta koji neprestano traže dodir. Tehnologija izrade dizajniranih predmeta, koji su postali nezaobilaznim inventarom svih intelektualno i trendovski nastrojanih potrošača, u najvećem je dijelu ostala zastarjela. Potreba posjedovanja unikata (ili barem predmeta proizvedenog u što manjem broju primjeraka) najvjerojatnije se ne isplati svjetskim dizajnerskim firmama, koje su individualnost oblikovana predmeta prečesto ograničavale na izbor različitih boja. No zelena boja metvice nije jedini dokaz potrebe za suvremenim oblikovanjem.

Logična je potreba čovjeka da nastoji izbjeći unifikaciju koju nudi masovna proizvodnja. Mašta i fantazija cijenjene su u dizajnu jednako kao i u arhitekturi, a alternativa unificiranoj masovnoj produkciji stvorena je uvođenjem manjih manufakturnih pogona, koji mogu proizvesti očekivani predmet. Interesantno je spomenuti iskustvo Italije, zasigurno vodeće zemlje što se tiče oblikovanja. U njoj je na početku osamdesetih grupa Memphis izazivala

Slavomir Drinković, Držač, Ban café, Zagreb 1992 (foto. Mario Krišićić)/Slavomir Drinković, Supporter, Ban Café, Zagreb, 1992 (Photo by: Mario Krišićić)

potrošače bizarnim oblicima, no predimenzionirani i prešareni komadi namještaja nisu uspjeli odrediti neki čvrsto zacrtan dizajnerski stil. Ono što im je nedostajalo bila je oslobođena ekspresivnost koja je u mnogo čemu nezavisna od funkcije.

U jednoj od najutjecajnijih knjiga posvećenih novom dizajnu, "Megatrends: Ten New Directions Transforming Our Lives", autor John Naisbitt objašnjava kako je "High-touch" reakcija na utjecaje visokih tehnologija u gotovo svim sferama ljudskog života: "Svaki put kad se neka nova - visoka - tehnologija predstavi društvu, istodobno mora postojati uravnotežen ljudski odgovor - a to je high-touch. Što više visoke tehnologije, to više *visokog dodira*." Takvim oblikovanjem započeta je upotreba mnogih dosad nezamislivih materijala, a neuobičajen kontekst ohrabrio je eksperimentiranje najrazličitijim sirovinama, od betona i stakla, preko različitih plastičnih smjesa kombiniranih sa staklima, do papira, čelika, diva, zapravo gotovo svega što se dade oblikovati.

Kipar Slavomir Drinković jedini je autor u nas kojega bismo mogli

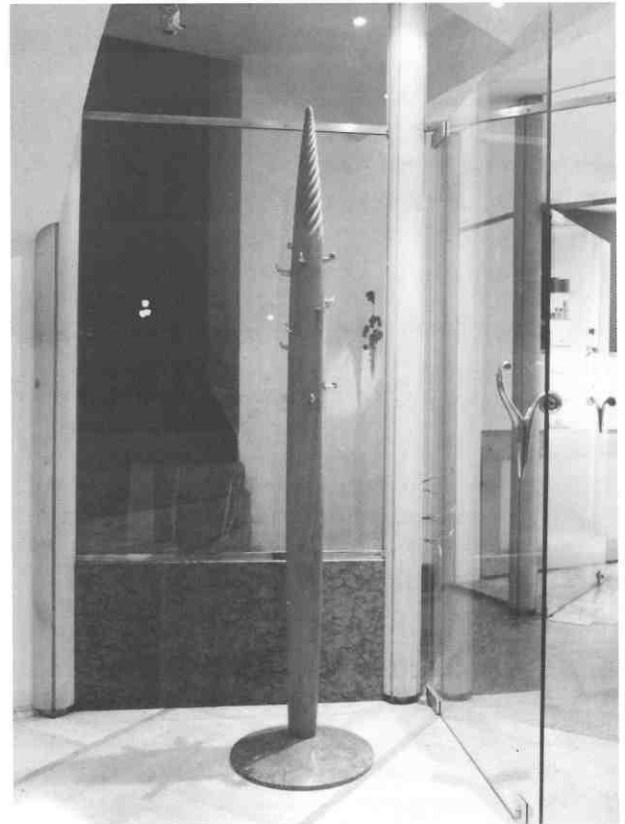
S. D., Interijer frizerskog salona BBK, Zagreb 1993. (foto: Mario Krištofić)/S. D., BBK hairstyling saloon entrieur, Zagreb 1993 (Photo by: Mario Krištofić)

odrediti unutar konteksta high-touch dizajna. Svojim kiparskim određenjem, pri kojemu je koncept snažno uvjetovan senzibilnim i minimalističkim promišljanjima o simbolici i rječitosti samog djela, Drinković je postavio potpuno nove kriterije poimanja oblikovanog predmeta. Mogli bismo reći da je sve započelo radom na Ban caféu, gdje je zajedno s arhitektom Nenadom Fabijanićem osivario najsuptilniji gradski interijer. Uz Ban café nezaobilazna je priča o čašama i bocama, također zajedničko oblikovanje Drinkovića i Fabijanića, koje nas vraćaju prapočelu ceremonije pijenja. Poput lagano zaobljena dlana njihove čaše pružaju istu sigurnost te ugodu dodira s tekućinom. Čaše su izrađene jednostavnom, no profinjenom gestom tordiranja, čijim se vrtloženjem vraćaju dlanu ili možda imaginarnom rogu obilja. Bez ikakve naznake napetosti staklo djeluje dovršeno nekom svojom unutrašnjom logikom kretnje. Promjenom cjelokupnog ceremonijala pijenja, jer čaše Drinkovića i Fabijanića ne mogu se odložiti uobičajenim načinom na stol, pružena je mogućnost drukčijeg odnosa prema uporabnom predmetu. Čaša je neprestano u ruci, koja pak zavija njenim tijelom jednako kako zavija prilikom uzimanja vode iz izvora. Oblik boce nastao je prostornim istraživanjem mogućnosti upotrebe stakla prilikom uređenja interijera Ban caféa. Izduženost oblika dovršena je maštovito oblikovanim čepovima, koji poput duhova zakrivljenim oblicima slobodno kreću iz boce u prostor.

Mnogi detalji što ih je Slavimir Drinković oblikovao za Ban café izviru iz mediteranskog podneblja kojemu pripada. Povratak prirodi, iskonskom užitku prilikom dodira kamena, drveta ili metala, iskazuje se oblikovanjem uzbudljivih formi koje se vitičasto uvijaju, kao na primjer nosači šipke nogostupa uz šank caféa. Ulazna vrata dovršena su mjedenom perjaricom, čije je podnožje aerodinamično

pokrenuto u prostor. Prozori-izlozi caféa ritmizirani su držačima koji podsjećaju na neobičnog kljunaša; oblik čahure sažeo je na jednostavan i dojmljiv način svaki promišljaj o prostoru i njegovim danostima. Ugoda i potreba za uživanjem nije specifična isključivo za mediteransku kulturu, iako se ondje umješnosti opuštanja posvećuje mnogo pažnje. Stoga Drinković stolce u Ban caféu na krajevima rukohvata podupire malim kljunastim završecima, poput onih na izlozima. Ruka se hvata za nešto što joj je ujedno i podupirač i igračka.

Nakon Ban caféa Drinković se odvažuje na nove dizajnerske zadatke. Počinje rješavati unutrašnjost frizerskog salona BBK u Zagrebu, za koji se osim detalja kvake ili vaze na zidu odlučuje oblikovati i namještaj. Kvaka na ulaznim vratima povezuje simboliku valova s onima (ovnujskih) rogova obilja, koje često nalazimo svugdje gdje Drinković ostavlja svoj trag. Sve je podložno taktilnosti, jer oči nisu dovoljne da sagledaju potpunu ljepotu oblikovanja, a potreba za diranjem dizajniranih predmeta jednaka je onoj pri uređivanju kose. Vješalica-svrđlo monolitna je skulptura s kucicama karakteristično valovito uvijenim. A uvijanje je pokret koji nalazimo i kod ostalih predmeta u interijeru. Sofa glamurozne vatrenocrvene boje prije navodi na poluležeci nego sjedeći položaj

S. D., Vješalica, BBK (foto: Željko Koprlićec)/S. D., Hanger, BBK hairstyling saloon (Photo by: Željko Koprlićec)

(to bismo mogli pripisati mediteranskoj sklonosti k siesti), a uvijaju se i nosači prozračnih vaza koje podsjećaju na nedavno oblikovane boce. Čepovi-duhovi preobrazili su se u kaplje-izvore, iz kojih se napaja cvijet.

Staklena stijena s policama osvijetljena je sa stražnje strane difuznim mliječnim svjetlom, koje relativno malom interijeru pruža dodatnu prostornost. Vrhunac je svega, i to ne samo zbog veličine, pult koji oblikom podsjeća na brod. Uza nj se vežu asocijacije na nekoga davnog rođaka koji je s okovanim kovčegom stigao iz Amerike.

Ispred broda utrkuju se valići - zavinute nožice koje nose sjajno uglačanu mjedenu masu. Drinković je jednom prilikom zabilježio kako su čovjek i njegov predmet slični jedan drugome jer nose isti duh. Zato slobodno možemo reći kako su njegovi predmeti uistinu slični njemu. Širina Drinkovićeve duha nije opterećena ničim doli granicama prirode. A pitanje je postoje li one uopće.

Svaki oblikovani predmet pamti događaje iz čovjekova života, pamti razlike u ponašanju, misli, namjere. Predmet bez sjećanja šuplji je oblik bez misli i duše. Kako ni arhitektonski prostor ne može postojati ni trajati bez čovjeka, tako ne mogu ni predmeti. Na zamišljenoj polici slažemo slike minulih vremena, valove koji oplakuju obalu, kamenje kojim smo se igrali, rogove životinja koje pasu opkoljene niskim kamenim ogradama. Na takvim izvorima nastaju Drinkovićeve radovi, namijenjeni razgovoru i razmjeni raznolikih osjećajnih iskustava. Taktilna senzacija kod dizajniranih se predmeta lakše provodi, jer nema onih nezaobilaznih čuvara umjetnosti koji, čim im se približite, uzviču: "Zabranjeno dirati!" Kod Slavomira Drinkovića upravo je obratno: Dirajte!

Summary

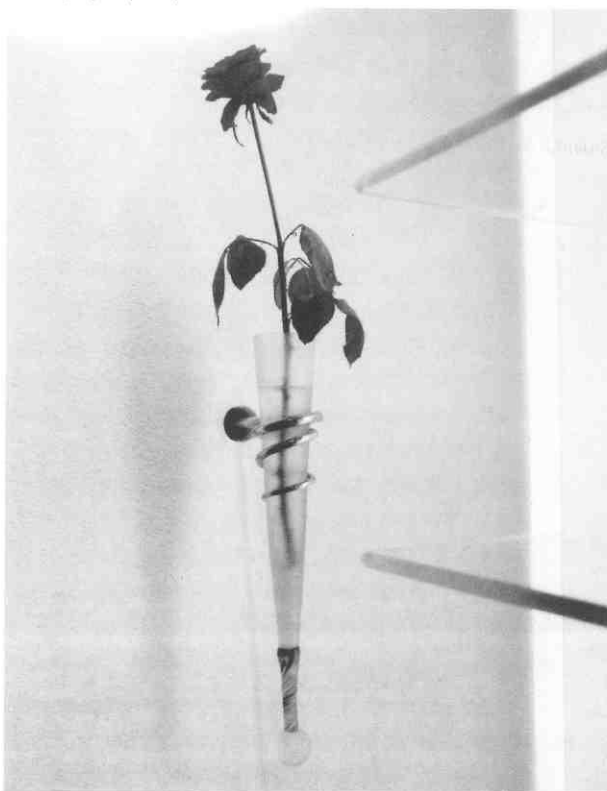
Sandra Križić-Roban: "Slavomir Drinković Works In The Context of High-Touch Design"

The sculptor Slavomir Drinković is the only Croatian author who can be defined in the context of the high-touch design. We might say that it all started in the Ban Café in Zagreb, where he and Nenad Fabijanić, an architect, managed to produce the most subtle urban interior. The windows of the cafe are rhythmicized by supporters that look like a peculiar duckbill; the follicle shape has reduced in a simple and impressive manner each and every reflection on the space and its given specific conditions. A hand holds onto something that is at the same time a support and a toy. Soon after Ban Café he redecorated the interior of the hairstyling saloon BBK in Zagreb. Beside the handle detail or a vase on the wall, he decided to design the furniture also.

Everything is subordinated to the tactile, because eyes themselves are not enough to take in the entire beauty of shaping. The need for designing an object is equivalent to the need of styling hair.

S.D., Vazica, BBK (foto: Željko Koprčolčec)/S.D., Door handle, BBK hairstyling saloon (Photo by: Željko Koprčolčec)

S.D., Vaza, BBK (foto: Željko Koprčolčec)/S.D., Vase, BBK hairstyling saloon (Photo by: Željko Koprčolčec)